

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського суду
у складі Верховного Суду
щодо спорів у сфері
лізингових правовідносин

Зміст

Перелік уживаних скорочень	5
Вступ	6
1. Спори щодо укладання договору	7
1.1. Правочин, вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, установлених законом або домовленістю сторін. Приписи Закону України "Про фінансовий лізинг" та параграфу 6 глави 58 ЦК України не містять норми про обов'язкове нотаріальне посвідчення договору лізингу	7
1.2. Якщо об'єктом договору лізингу не є нерухоме майно, то такий договір не підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню	9
1.3. Якщо предметом договору лізингу є нерухоме майно, то цей договір підлягає нотаріальному посвідченню	9
1.4. Договір, який підлягає нотаріальному посвідченню або державній реєстрації, є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення або державної реєстрації, а в разі необхідності і нотаріального посвідчення, і державної реєстрації – з моменту державної реєстрації	10
1.5. Тлумачення договору можливе до початку виконання сторонами його умов	12
1.6. Право власності в набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом	12
1.7. Укладення договору страхування до фактичної передачі предмета лізингу не свідчить про його недійсність і неспрямованість на реальне настання правових наслідків	14
1.8. Вимога про визнання договору удаваним є неефективним способом захисту, оскільки не є вимогою про визнання договору недійсним	15
1.9. Фінансова установа має право надавати фінансові послуги після внесення її до Державного реєстру фінансових установ та отримання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи	17
1.10. Не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки й інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці)	19
1.11. Повний та чіткий склад лізингових платежів сторони договору визначають і погоджують вільно, самостійно й на власний розсуд безпосередньо в договорі	20
2. Спори щодо зміни договору	21
2.1. Щодо процедури повідомлення лізингоодержувача про відмову від договору лізингу	21

2.2. Договір суборенди припиняється одночасно з припиненням основного договору лізингу (найму) незалежно від підстав його припинення	22
2.3. Наявність у діях власника волі на передачу майна іншій особі виключає можливість його витребування від добросовісного набувача	23
3. Спори щодо розірвання договору	24
3.1. Щодо можливості включення податку на додану вартість при розрахунку суми штрафу (неустойки) за дострокове розірвання договору	24
3.2. Лізингові платежі не є рівнозначними платі за користування на відміну від орендної плати, позаяк містять такий складник, як відшкодування частини вартості предмета лізингу	25
3.3. На правовідносини, що склалися між сторонами щодо одержання позивачем як лізингодавцем лізингових платежів у частині покупної плати за надання майна в майбутньому у власність відповідачу, поширюються загальні положення про купівлю-продаж	27
4. Спори щодо виконання договору	28
4.1. Коригування лізингових платежів, в основі якого лежить зміна курсової різниці (зміна курсу гривні стосовно долара), прямо не заборонене та не суперечить чинному законодавству України	28
4.2. Продавець (постачальник) несе відповідальність перед лізингоодержувачем за порушення зобов'язання щодо якості, комплектності, справності предмета договору лізингу	30
4.3. Якщо сторони договору лізингу уклали договір купівлі-продажу предмета лізингу, то право власності на предмет лізингу переходить до лізингоодержувача в разі та з моменту сплати ним визначеної договором ціни, якщо договором не передбачено інше	31
4.4. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором чи законом	32
4.5. Вчинення виконавчих написів нотаріусів про стягнення заборгованості можливе виключно за нотаріально посвідченими договорами	34
4.6. Стягнення заборгованості проводиться в безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів	35
4.7. Строки, протягом яких може бути вчинено виконавчий напис, обчислюються з дня, коли в стягувача виникло право примусового стягнення боргу	36
4.8. Витрати на оплату послуг з повернення майна за договором фінансового лізингу не є збитками, оскільки такі витрати не мають обов'язкового характеру	37

4.9. Договір оренди припиняється одночасно з припиненням договору фінансового лізингу, на підставі якого він укладався, незалежно від підстав його припинення	39
4.10. Положення статті 625 ЦК України не передбачає стягнення 3 % річних за порушення негрошового зобов'язання	39

Перелік уживаних скорочень

АТ	– Акціонерне товариство
ВКФ	– Виробничо-комерційна фірма
ГК України	– Господарський кодекс України
ГПК України	– Господарський процесуальний кодекс України
ДП	– Державне підприємство
ЗАТ	– Закрите акціонерне товариство
КГС ВС	– Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КП	– Комунальне підприємство
МП	– Мале підприємство
ПрАТ	– Приватне акціонерне товариство
ПАТ	– Публічне акціонерне товариство
ПАТ КБ	– Публічне акціонерне товариство Комерційний банк
ПП	– Приватне підприємство
СФГ	– Селянське (фермерське) господарство
ТОВ	– Товариство з обмеженою відповідальністю
ЦК України	– Цивільний кодекс України

Вступ

Обраний Україною шлях до євроінтеграції, її перехід до ринкових умов та посилення інноваційної спрямованості розвитку економіки вимагає нагального формування ресурсного потенціалу вітчизняних підприємств і розв'язання проблеми оновлення основних засобів. Фінансовий лізинг є одним з інструментів інвестування в оновлення основних фондів, розвиток якого в Україні – необхідна умова модернізації вітчизняної економіки.

Фінансовий лізинг – вид правових відносин, за якими лізингодавець зобов'язується відповідно до договору фінансового лізингу на строк та за плату, визначені таким договором, передати лізингоодержувачу у володіння і користування як об'єкт фінансового лізингу майно, що належить лізингодавцю на праві власності та набуте ним без попередньої домовленості з лізингоодержувачем, або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов, і які передбачають наявність хоча б однієї з ознак фінансового лізингу, встановлених Законом України "Про фінансовий лізинг".

Незважаючи на активний розвиток фінансової системи та на економічні переваги впровадження лізингу, в Україні ринок лізингових послуг не дуже поширений і перебуває на стадії становлення. Проте активне впровадження лізингових операцій на підприємствах України може стати потужним імпульсом технічного розвитку, переобладнання виробництва й структурної перебудови економіки.

Одним із напрямів розвитку фінансового лізингу є забезпечення захисту прав учасників ринку лізингу, зокрема в судовій сфері. Судові рішення здатні захистити порушені права учасників правовідносин у сфері фінансового лізингу, що в результаті впливає на розвиток економіки в державі. Тож велике значення мають своєчасність, якість та прогнозованість судового рішення.

На Верховний Суд законодавчо покладено обов'язок забезпечувати сталість та єдність судової практики у вирішенні спорів, зокрема тих, що виникають з договорів фінансового лізингу. Саме тому на виконання пункту 2.14 другого розділу Плану роботи Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду на 2022 рік з метою виявлення в судовій практиці складних і неоднозначних питань щодо вирішення спорів у сфері лізингових правовідносин, у тому числі неоднакового застосування господарськими судами норм матеріального та процесуального права, аналізу причин скасування таких судових рішень під час їх касаційного перегляду *робоча група у складі:* секретаря судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів КГС ВС, судді *Олександра Баранця* – керівника робочої групи, начальника управління забезпечення роботи названої судової палати *Дмитра Умрихіна* та головного спеціаліста зазначеного управління *Ігоря Лебенчука* – здійснила вивчення та узагальнення судової практики вирішення господарськими судами згаданих спорів.

Висновки, одержані за результатами такого аналізу, стануть основою для виправлення помилок, допущених під час розгляду зазначених справ, а також прикладом правильного й однакового застосування господарськими судами норм права для подальшого вдосконалення діяльності судів у цій сфері правовідносин.

1. Спори щодо укладання договору

1.1. Правочин, вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін. Приписи Закону України "Про фінансовий лізинг" та параграф 6 глави 58 ЦК України не містять норми про обов'язкове нотаріальне посвідчення договору лізингу

Постанова КГС ВС від 15.01.2020 у справі № 910/2242/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86998952>

ТОВ звернулося до господарського суду з позовом до АТ КБ про визнання недійсним договору фінансового лізингу. В обґрунтування позовних вимог ТОВ вказувало, що спірний договір у супереч вимогам статей 793, 794 ЦК України під час його укладення не було посвідчено нотаріально, що є підставою для його визнання недійсним на підставі статей 203, 215 ЦК України.

Верховний Суд залишив у силі рішення та постанову попередніх судових інстанцій про відмову в задоволенні позову з огляду на таке.

Відповідно до частин першої, четвертої статті 209 ЦК України правочин, учинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін. На вимогу фізичної або юридичної особи будь-який правочин з її участю може бути нотаріально посвідчений.

Згідно з частиною другою статті 1 Закону України "Про фінансовий лізинг", яка кореспондується з положеннями частини першої статті 806 ЦК України, частини першої статті 292 ГК України, за договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі). До договору лізингу застосовуються загальні положення про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених законом, та загальні положення про купівлю-продаж і договір поставки, якщо інше не встановлено законом.

Суди виходили з того, що вимоги до форми та змісту договору фінансового лізингу, закріплені у статті 6 Закону України "Про фінансовий лізинг", передбачають, що договір лізингу має бути укладений у письмовій формі. За приписами статті 793 ЦК України договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) укладається у письмовій формі. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) строком на три роки і більше підлягає нотаріальному посвідченню. Частиною першою статті 220 ЦК України визначено, що у разі недодержання сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що оспорюваний договір фінансового лізингу укладений у письмовій формі без його нотаріального посвідчення. При цьому правочин укладено строком більше ніж на три роки.

Відповідно до частини першої статті 209 ЦК України правочин, який вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін. Тобто за загальним правилом нотаріальне посвідчення укладеного сторонами договору не вимагається. Нотаріальне посвідчення договору є необхідним лише у випадках, прямо передбачених законом та за домовленістю сторін.

Водночас Верховний Суд вказав, що ні ЦК України, ні Законом України "Про фінансовий лізинг" не передбачено обов'язку нотаріально посвідчувати договір фінансового лізингу. При цьому у спірному договорі також відсутні положення щодо домовленості сторін нотаріально посвідчити договір фінансового лізингу. Частиною другою статті 806 ЦК визначено, що до договору лізингу застосовуються загальні положення про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених цим параграфом та законом.

Отже, системний аналіз зазначеної вище норми у контексті параграфу 1 глави 58 ЦК України свідчить про те, що у частині другій статті 806 ЦК України закріплена бланкетна норма, яка відсилає до загальних положень про договір найму (параграф 1 глави 58 ЦК України), тому до договору лізингу можуть субсидіарно застосовуватися лише норми параграфу 1 глави 58 ЦК України, а не інші параграфи цієї глави. Особливості окремих видів і форм лізингу встановлюються законом. Тому Верховний Суд зазначив, що судами попередніх інстанцій правильно визначено, що приписи статті 793 ЦК України, яка міститься у параграфі 4 глави 58 ЦК України, у цьому випадку не застосовуються.

Крім того, Верховний Суд зауважив, що встановлений у пункті 2 частини першої статті 4 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" обов'язок щодо реєстрації права користування (найму, оренди) будівлею або іншою капітальною спорудою (їх окремою частиною), що виникає на підставі договору найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), укладеного на строк не менш як три роки, впливає безпосередньо зі змісту статті 794 ЦК України, яка розташована у параграфі 4 глави 58 ЦК України, яка, як було зазначено, не підлягає застосуванню до договору фінансового лізингу.

Аналогічна правова позиція викладена у постановках Верховного Суду від 12.06.2018 у справі № 915/865/17, від 06.03.2019 у справі № 910/22473/17, від 08.10.2019 у справі № 910/2153/19, від 31.10.2019 у справі № 910/2219/19, від 19.11.2019 у справі № 910/5247/19, від 21.11.2019 у справі № 910/2233/19, від 05.12.2019 у справі № 910/5260/19, від 10.12.2019 у справі № 910/2046/19, від 10.12.2019 у справі № 910/2327/19, від 12.12.2019 у справі № 910/2112/19, від 17.12.2019 у справі № 910/2114/19, від 15.01.2020 у справі № 910/2242/19, від 21.01.2020 у справі № 910/2231/19, від 13.02.2020 у справі № 910/2117/19, від 18.02.2020 у справі № 910/1698/19, від 20.02.2020 у справі № 910/2240/19.

1.2. Якщо об'єктом договору лізингу не є нерухоме майно, то такий договір не підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню

Постанова КГС ВС від 20.02.2020 у справі № 911/712/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87713209>

КП звернулося до господарського суду з позовом до ТОВ та районної ради про застосування наслідків недійсності нікчемних правочинів, а саме: інвестиційного договору та договору оперативного лізингу, укладених між КП, ТОВ і райрадою та про повернення сторін у стан, що існував до їх укладення.

Верховний Суд погодився з висновками попередніх судових інстанцій про відмову у задоволенні позову з огляду на те, що при укладанні інвестиційного договору і договору лізингу жодних домовленостей між сторонами про нотаріальне посвідчення не існувало, а правовідносини, що склалися між сторонами не є правовідносинами щодо найму капітальної споруди, відтак відсутні підстави для обов'язкового нотаріального посвідчення і державної реєстрації спірних правочинів.

Відповідно до частини другої статті 806 ЦК України передбачено, що до договору лізингу застосовуються загальні положення про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених цим параграфом та законом.

Доводи позивача стосовно того, що до спірних правовідносин мають бути застосовані положення частини другої статті 793, статті 794 ЦК України, відповідно до яких договір найму будівлі або іншої капітальної споруди строком на три і більше років підлягає нотаріальному посвідченню і державній реєстрації, правомірно визнано судами безпідставними з огляду на встановлені ними обставини щодо того, що переданий у найм об'єкт оренди, а саме теплогенератор твердопаливний водогрійний ТгТ-5,0 у комплекті з додатковим обладнанням не є капітальною спорудою, а відтак передача такого майна у найм на строк більше трьох років не підлягала нотаріальному посвідченню і державній реєстрації.

Також суд апеляційної інстанції зазначив, що посилання на статтю 795 ЦК України (у тому числі і за текстом акта приймання-передачі) не свідчить про передачу в користування за договором лізингу саме нерухомого майна.

1.3. Якщо предметом договору лізингу є нерухоме майно, то цей договір підлягає нотаріальному посвідченню

Постанова КГС ВС від 27.08.2019 у справі № 922/648/18
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/83958340>

У постанові у справі №922/648/18 Верховний Суд, залишаючи без змін постанову апеляційної інстанції, зазначив, що недотримання вимоги про обов'язкове нотаріальне посвідчення договору під час його укладення має наслідком нікчемність

такого правочину, саме по собі підписання такого договору не породжує для його сторін бажаного правового результату і відповідних прав та обов'язків.

Колегія суддів Верховного Суду наголосила, що до відносин, пов'язаних з лізингом, застосовуються загальні положення про купівлю-продаж та положення про договір поставки, якщо інше не встановлено законом. Статтею 657 ЦК України встановлено, що договір купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, крім договорів купівлі-продажу майна, що перебуває в податковій заставі. Враховуючи, що предметом договору лізингу у цій справі є нерухоме майно, то такий договір підлягає нотаріальному посвідченню в силу прямої вказівки ЦК України. За приписами статті 220 ЦК України у разі недодержання сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним.

Крім того, Верховний Суд зауважив, що доводи скаржника щодо того, що сторонами погоджено здійснення нотаріального посвідчення та державної реєстрації переходу права власності на предмет лізингу після виконання позивачем своїх зобов'язань з оплати, то вони не спростовують висновків апеляційного суду про те, що виникнення права власності на нерухоме майно безпосередньо пов'язано з виконанням сторонами вказаних вимог, адже відповідно до частин третьої та четвертої статті 334 ЦК України право власності на майно за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню, виникає у набувача з моменту такого посвідчення або з моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним; права на нерухоме майно, які підлягають державній реєстрації, виникають із дня такої реєстрації відповідно до закону.

Також не заслуговують на увагу доводи скаржника про неможливість накладення арешту на передане в лізинг майно, оскільки не відповідають дійсності і ґрунтуються на довільному тлумаченні ним норм чинного законодавства, адже стосуються боргових зобов'язань лізингоодержувача.

1.4. Договір, який підлягає нотаріальному посвідченню або державній реєстрації, є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення або державної реєстрації, а в разі необхідності і нотаріального посвідчення, і державної реєстрації – з моменту державної реєстрації

Постанова КГС ВС від 25.07.2019 у справі № 914/194/17
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/83327081>

ТОВ звернулося до господарського суду з позовною заявою до МП та ПАТ (банк) про визнання недійсним (нікчемним) договору відчуження об'єктів нерухомого майна за договором фінансового лізингу від 25.04.2006 (далі – договір), укладеного між банком та МП, а також про скасування запису про право власності на нерухоме майно.

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду, позов задоволено частково. Визнано недійсним (нікчемним) договір, укладений між банком і МП, та закрито провадження у справі в частині скасування запису про державну реєстрацію за МП права власності на об'єкт нерухомого.

Верховний Суд скасував зазначені рішення і постанову в частині задоволення позовних вимог та прийняв у цій частині нове рішення, яким відмовив у задоволенні позову, з огляду на таке.

Спірні правовідносини стосуються права власності на нерухоме майно, яке виникло на підставі договору фінансового лізингу та оформлені договором відчуження об'єктів нерухомого майна за договором фінансового лізингу від 25.04.2006. До відносин лізингу застосовуються, зокрема, положення про купівлю-продаж. Водночас за змістом статті 657 ЦК України договір купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню та державній реєстрації.

Згідно з частиною третьою статті 640 ЦК України договір, який підлягає нотаріальному посвідченню або державній реєстрації, є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення або державної реєстрації, а в разі необхідності і нотаріального посвідчення, і державної реєстрації – з моменту державної реєстрації. Правочин, який вчиняє юридична особа, відповідно до частини другої статті 207 ЦК України, підписується особами, уповноваженими на це її установчими документами, довіреністю, законом або іншими актами цивільного законодавства, та скріплюється печаткою. Відповідно до частини першої статті 210 ЦК України правочин підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий правочин є вчиненим з моменту його державної реєстрації.

Як встановили суди попередніх інстанцій, особи, які зазначені в спірному договорі як повноважні представники, його не підписували, у зв'язку з чим він не може вважатися вчиненими. У разі недодержання сторонами вимог закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним (частина перша статті 220 ЦК України). Приписи статті 220 ЦК України, на які посилається позивач як на підставу визнання договору від 25.04.2006 недійсним (нікчемним), не застосовуються, оскільки момент вчинення такого правочину, відповідно до статей 210 та 640 ЦК України, пов'язаний з його державною реєстрацією.

З наведеного вбачається, що у разі наявності вимоги про обов'язкове нотаріальне посвідчення та державну реєстрацію договору, договір не міг бути зареєстрованим без виконання вимоги щодо нотаріального посвідчення, а тому він є неукладеним, не має юридичної сили та не породжує для його сторін бажаного правового результату і відповідних прав та обов'язків. Відтак суди попередніх інстанцій дійшли помилкового висновку про те, що договір від 25.04.2006 суперечить вимогам статті 203 ЦК України та є недійсним, оскільки відповідний договір не підписаний та не посвідчений нотаріально, а тому є неукладеним.

1.5. Тлумачення договору можливе до початку виконання сторонами його умов

Постанова КГС ВС від 06.07.2021 у справі № 910/5719/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105179044>

АТ, правонаступником якого є ДП, звернулося до господарського суду з позовом до ПАТ, у якому просило надати тлумачення умов договорів фінансового сублізингу шляхом тлумачення конструкції речення абзацу 2 пункту 1.7 договорів, що коефіцієнт коригування застосовується виключно відносно сум, що еквівалентні відшкодуванню вартості предмета лізингу. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що внаслідок різного тлумачення (розуміння) сторонами умов договорів, між сторонами виник спір щодо застосування коефіцієнту коригування при сплаті лізингових платежів.

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду та постановою Верховного Суду, у позові відмовлено.

Верховний Суд зазначив, що тлумаченням правочину є встановлення його змісту відповідно до волевиявлення сторін при його укладенні, усунення неясностей та суперечностей у трактуванні його положень. Оскільки метою тлумачення правочину є з'ясування змісту його окремих частин, який становить права та обов'язки сторін, тлумачення потрібно розуміти як спосіб можливості виконання сторонами умов правочину, тому тлумачення договору можливе до початку виконання сторонами його умов.

Суди встановили, що за спірними договорами ПАТ та ДП приступили до їх виконання, про що свідчать виписки з рахунків відповідача, акти звірення взаємних розрахунків, тобто у сублізингоодержувача не виникло будь-яких сумнівів щодо виконання договорів та/або тлумачення окремих їх положень. Крім того, Верховний Суд зауважив, що позивач не довів у чому саме полягає незрозумілість або невизначеність спірних умов договорів фінансового сублізингу, які б могли бути усунуті шляхом їх тлумачення у судовому порядку.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 08.06.2021 у справі № 902/275/19.

1.6. Право власності в набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом

Постанова КГС ВС від 11.12.2019 у справі № 910/5233/18
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86400404>

ТОВ-1 звернулося до господарського суду з позовом до банку та страхової компанії про визнання недійсними договорів фінансового лізингу та добровільного страхування наземного транспорту, укладеного між ТОВ-1 та банком.

В обґрунтування своїх вимог позивач, з урахуванням заяви про зміну підстав позову від 15.04.2019, посилався на невідповідність оспорюваних договорів вимогам статті 230 ЦК України та Закону України "Про фінансовий лізинг".

Верховний Суд погодився з висновками попередніх судових інстанцій про відмову в задоволенні позову щодо визнання недійсним договору фінансового лізингу та договору страхування у зв'язку з відсутністю правових підстав, з якими закон пов'язує недійсність правочину з огляду на таке.

Відповідно до статті 334 ЦК України право власності у набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом. За умовами договору купівлі-продажу майна, укладеного між банком і ТОВ-2, перехід до покупця (банку) права власності на майно відбувається в момент підписання акта. Судами встановлено, що згідно із специфікацією та актом прийому-передачі майна ТОВ-2 передало, а банк прийняв у власність майно (культиватор Case IH Tiger Mate II 60,5 18,44 м. та культиватор Case IH Tiger Mate II 50,5 15). Тому після підписання акта прийому-передачі до банку перейшло право власності на зазначене рухоме майно, яке в майбутньому передано ТОВ-1 за договором лізингу.

Судами попередніх інстанцій не прийнято до уваги посилання позивача на положення Порядку відомчої реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.07.2009 № 694 та Порядку здійснення оптової та роздрібної торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2009 № 1200, оскільки вони регулюють процедуру відомчої реєстрації, перереєстрації, тимчасової реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів, здійснення інших заходів, пов'язаних із реєстрацією та веденням обліку машин, та механізм провадження торговельної діяльності у сфері оптової та роздрібної торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами, та не пов'язують момент реєстрації транспортного засобу у відповідних органах із набуттям особою права власності на нього.

З огляду на викладене суди попередніх інстанцій обґрунтовано відхилили доводи позивача про те, що на час укладення оспорюваного договору фінансового лізингу банк не був власником предмету лізингу.

Також в обґрунтування позовних вимог позивач посилався на невідповідність договору фінансового лізингу вимогам чинного законодавства, що банк відкрив не клієнтський рахунок для сплати позивачем лізингових платежів, а транзитний пасивний рахунок для обліку "іншої кредиторської заборгованості". Згідно з пунктом 1.8 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої постановою Національного банку України від 12.11.2003 № 492, банки відкривають своїм клієнтам за договором банківського рахунку поточні рахунки, за договором банківського вкладу – вкладні (депозитні)

рахунки. Поточний рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

Зарахування коштів на рахунок клієнта здійснюється як шляхом внесення їх у готівковій формі, так і шляхом переказу коштів у безготівковій формі з інших рахунків (пункт 7.1.5 статті 7 Закону України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні"). Тобто грошовими коштами, які надходять на такий рахунок, клієнт має право розпоряджатися, та оскільки за договором фінансового лізингу лізингоодержувач зобов'язується сплачувати лізингові платежі лізингодавцю, відсутні підстави відкривати саме клієнтський поточний рахунок. Тож визначений сторонами в договорі порядок виконання лізингоодержувачем зобов'язання не впливає на чинність договору та не суперечить чинному законодавству.

Водночас позивач в обґрунтування позовних вимог про визнання недійсним договору страхування вказував на те, що цей договір не був направлений на реальне настання правових наслідків, оскільки страхова сума сплачена раніше дати передачі майна в лізинг. Судами встановлено, що 30.03.2016 на виконання договору фінансового лізингу від 30.03.2016 укладено договір страхування, сплачено страховий платіж у сумі 38 282,90 грн та 31.03.2016 отримано предмет лізингу, що свідчить про спрямування правочинів на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ними. Натомість укладення договору страхування до фактичної передачі предмета лізингу не свідчить про його недійсність та не спрямованість на реальне настання правових наслідків.

Отже, судами встановлено, що спірні договори містять усі необхідні умови, визначені положеннями чинного законодавства, сторонами досягнуто згоди щодо всіх їх істотних умов. Зміст зазначених правочинів не суперечить законодавству України та інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. Спірні договори підписані позивачем без будь-яких зауважень, що свідчить про погодження ним з усіма їх умовами та спрямовані на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ними.

1.7. Укладення договору страхування до фактичної передачі предмета лізингу не свідчить про його недійсність і неспрямованість на реальне настання правових наслідків

Постанова КГС ВС від 29.05.2019 у справі № 910/4924/18
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/82160072>

ТОВ-1 звернулося до господарського суду з позовом до ПАТ КБ та ПрАТ про визнання правочинів недійсними. Позовні вимоги мотивовані тим, що договір фінансового лізингу від 08.04.2016, укладений між ТОВ-1 та ПАТ КБ, та договір добровільного страхування наземного транспорту від 08.04.2016, укладений між

ТОВ-1 та ПрАТ, не відповідають вимогам чинного законодавства та порушують права та законні інтереси позивача.

Верховний Суд залишив без змін рішення та постанову попередніх судових інстанцій про відмову в задоволенні позову з огляду на таке.

Положеннями статей 203, 215, 229, 230 ЦК України передбачена недійсність правочинів з вадами волі, коли волевиявлення учасника правочину не відповідає його внутрішній волі, у тому числі якщо внутрішня воля сторони сформувалася неправильно під впливом обману. Обман має місце, якщо сторона заперечує наявність обставин, які можуть перешкодити вчиненню правочину, або якщо вона замовчує їх існування.

Позивач, звертаючись із цим позовом, зазначав, що при укладенні оспорюваних договорів він був введений в оману зі сторони відповідачів, зокрема в частині того, що ПАТ КБ, передаючи майно в лізинг, не був його власником. Однак, як встановлено судами попередніх інстанцій, на підставі договору купівлі-продажу від 08.04.2016 та відповідно до специфікації та акта прийому-передачі майна від 11.04.2016 ТОВ-2 передало, а ПАТ КБ прийняв у власність майно. При цьому ПАТ КБ 11.04.2016 передав актом прийому-передачі майна ТОВ-1 предмет лізингу. Враховуючи зазначене, висновки судів попередніх інстанцій про те, що ПАТ КБ на момент передачі предмету лізингу ТОВ-1 був власником майна, є правомірними.

Також, позивач вказує, що договір страхування не був направлений на реальне настання правових наслідків, оскільки укладений раніше дати передачі майна в лізинг та оплати страхової суми. Однак судами встановлено, що позивач 08.04.2016 здійснив платіж, передбачений договором страхування, та отримав предмет лізингу за актом прийому-передачі майна 11.04.2016. Тому укладення договору страхування 08.04.2016, який діє з 11.04.2016 до фактичної передачі предмета лізингу – 11.04.2016, не свідчить про його недійсність та не направленість на реальне настання правових наслідків.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові КГС ВС від 11.12.2019 у справі № 910/5233/18.

1.8. Вимога про визнання договору удаваним є неефективним способом захисту, оскільки не є вимогою про визнання договору недійсним

Постанова КГС ВС від 29.01.2020 у справі № 903/154/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87329299>

АТ звернулося до господарського суду з позовом до Фермерського господарства про стягнення заборгованості. Фермерське господарство звернулося до господарського суду із зустрічним позовом до АТ про визнання договору поставки та договору оренди удаваними. Зустрічний позов обґрунтований тим, що на момент підписання договору поставки та договору оренди у позивача за первісним позовом було відсутнє необхідне для

укладення відповідних договорів право власності на товар. Специфічні умови договорів поставки та оренди є удаваними та мають на меті приховання іншого правочину, а саме фінансового лізингу.

Верховний Суд, відмовляючи в задоволенні позовних вимог, зазначив, що, встановивши під час розгляду справи, що правочин вчинено з метою приховати інший правочин, суд на підставі статті 235 ЦК України має визначити правочин, який насправді вчинили сторони, та вирішити спір із застосуванням норм, що регулюють цей правочин. Якщо правочин, який насправді вчинено, суперечить закону, суд ухвалює рішення, в якому встановлює нікчемність цього правочину або визнає його недійсним. Тож вимоги про визнання удаваним договору спрямовані на встановлення обставин, які є підставою для вирішення спору та підлягають з'ясуванню судом під час вирішення спору.

Звертаючись із зустрічним позовом про визнання договорів поставки та оренди удаваними, Фермерське господарство не обґрунтувало свої вимоги тим, що правочин, який насправді вчинили сторони (договір фінансового лізингу), є таким, що порушує вимоги чинного законодавства. Вимоги визнати договори недійсними Фермерське господарство не заявляло.

З огляду на наведене та враховуючи, що сама по собі вимога про визнання правочинів удаваними спрямована на встановлення обставин, які є підставою для вирішення спору, зокрема, у випадку звернення з позовною вимогою про визнання правочинів недійсними, а такий спір у цій справі відсутній, Верховний Суд дійшов висновку про те, що обраний відповідачем за первісним позовом спосіб захисту його порушених прав або законних інтересів не є ефективним, оскільки матиме наслідком лише те, що відносини сторін за такими правочинами регулюватимуться правилами щодо правочину, який сторони насправді вчинили, ці правила також застосовуватимуться при вирішенні спору за таким правочином чи стосовно нього.

Відповідно до частин другої та третьої статті 237 ГПК України при ухваленні рішення суд не може виходити у рішенні за межі позовних вимог. Ухвалюючи рішення у справі, суд за заявою позивача, поданою до закінчення підготовчого провадження, може визнати недійсним повністю чи у певній частині пов'язаний з предметом спору правочин, який суперечить закону, якщо позивач доведе, що він не міг включити відповідну вимогу до позовної заяви із незалежних від нього причин. Однак, приймаючи рішення про визнання договорів поставки та оренди недійсними, суд апеляційної інстанції вийшов за межі позовних вимог, чим порушив вимоги частини другої статті 237 ГПК України. При цьому судом не встановлено, а матеріали справи не свідчать, що Фермерським господарством була подана відповідна заява, визначена частиною третьою статті 237 ГПК України.

1.9. Фінансова установа має право надавати фінансові послуги після внесення її до Державного реєстру фінансових установ та отримання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи

Постанова КГС ВС від 10.04.2019 у справі № 910/10814/18

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/81143165>

ДП звернулося до господарського суду з позовом про визнання недійсним договору відступлення права вимоги, укладеного між ТОВ-1 і ТОВ-2. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що ДП було проведено відкриті торги на закупівлю фінансових лізингових послуг на придбання гірничошахтного обладнання згідно з Положенням про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 921 від 17.10.2008, за результатами яких переможцем закупівлі визначено ТОВ-3. 21.08.2010 між ДП і ТОВ-3 було укладено договір фінансового лізингу № Ш-01/ФЛ, а 08.02.2013 між ТОВ-3 і ТОВ-1 – договір № 01/ИП відступлення майнових прав, за умовами якого ТОВ-3 відступило ТОВ-1 права кредитора за договором № Ш-01/ФЛ та передало право власності на майно, що є об'єктом лізингу за договором № Ш-01/ФЛ. 11.02.2013 між ТОВ-1 і ДП було підписано додаткову угоду № 3 до договору № Ш-01/ФЛ, якою зафіксовано загальну залишкову вартість одиниць предмету лізингу у сумі 170 721 208,12 грн та викладено в новій редакції договір № Ш-01/ФЛ з додатками. 19.04.2017 ТОВ-1 і ТОВ-2 уклали договір відступлення права вимоги № 19-04/2017, згідно з яким на користь останнього були відступлені права вимоги за договором № Ш-01/ФЛ. Позивач вказував на те, що відповідач-1 (ТОВ-1) не мав відповідних ліцензій на надання послуг фінансового лізингу, а тому він не мав права надавати окремі фінансові послуги ДП. Оскільки ТОВ-2 уклало спірний договір № 19-04/2017 від 19.04.2017 без спеціальних дозволів, чим порушило вимоги чинного законодавства, права позивача, то оспорюваний договір є недійсним згідно зі статтями 203, 215 ЦК України.

Верховний Суд, залишаючи без змін рішення та постанову попередніх інстанцій про відмову у задоволенні позову, зазначив, що на момент укладення договору відступлення права вимоги ТОВ-2 мало статус фінансової установи та мало право надавати відповідні фінансові послуги, що підтверджується відповідним свідоцтвом, включенням товариства до Державного реєстру фінансових установ. Крім того, на момент укладення спірного правочину предметом діяльності ТОВ-2 було визначено, зокрема, факторинг та фінансовий лізинг. А на час розгляду цієї справи ТОВ-2 мало право надавати послуги з фінансового лізингу як особа, яка не є фінансовою установою, але мало право надавати окремі фінансові послуги відповідно до ліцензії.

Згідно з пунктом 1.2 Положення про надання послуг з фінансового лізингу юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 21 від 22.01.2004 (долі –

Положення № 21), встановлюється можливість надання послуг з фінансового лізингу та порядок, якого необхідно дотримуватися при наданні цієї послуги юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначене законами та нормативно-правовими актами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, право надавати послугу з фінансового лізингу.

Відповідно до пункту 2.1 Положення № 21 юридична особа має можливість надавати послугу з фінансового лізингу, якщо у предметі діяльності, визначеному установчими (засновницькими) документами, передбачено здійснення діяльності з надання послуг з фінансового лізингу та враховано вимоги законодавства щодо можливості суміщення фінансових послуг, а також за наявності: внутрішніх правил з надання послуги з фінансового лізингу, затверджених уповноваженим органом юридичної особи, згідно з установчими документами; кваліфікованих працівників, які безпосередньо здійснюють діяльність з фінансового лізингу (укладання, супроводження та виконання відповідних договорів), які мають вищу освіту за фінансовим, економічним або юридичним напрямом, та не мають непогашеної або незнятої судимості за корисливі злочини; довідки про взяття на облік юридичної особи, виданої Держфінпослуг та/або Нацкомфінпослуг; керівників (засновників), які не мають непогашеної або незнятої судимості за корисливі злочини; документа, що підтверджує право власності або користування приміщенням за місцезнаходженням юридичної особи.

Пунктом 3.5 Положення № 21 встановлена процедура взяття на облік юридичної особи та порядок внесення інформації про юридичну особу до реєстру осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, порядок оформлення і видачі юридичній особі довідки.

За пунктом 2 розділу I Положення про державний реєстр фінансових установ, затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 41 від 28.08.2003 (редакції, чинній на дату укладення спірного правочину) (далі – Положення № 41) фінансова установа – ліцензіат – це фінансова установа, яка отримала відповідну ліцензію Нацкомфінпослуг на надання фінансової послуги.

Згідно з пунктом 6 розділу I Положення № 41 юридична особа набуває статусу фінансової установи з дати внесення відповідного запису про неї до реєстру. Датою внесення відповідного запису до реєстру для набуття юридичною особою статусу фінансової установи є дата прийняття Нацкомфінпослуг рішення про внесення фінансової установи до реєстру.

Документом, що підтверджує статус фінансової установи, є свідоцтво. Фінансова установа має право надавати фінансові послуги після внесення її до реєстру та отримання свідоцтва. Якщо відповідно до нормативно-правових актів для надання певної фінансової послуги необхідно мати ліцензію та/або дозвіл, фінансова установа має право на надання такої послуги лише після отримання відповідної ліцензії та/або дозволу (пункти 7 та 8 розділу I Положення № 41).

Отже, на підставі ретельного дослідження всіх наявних у матеріалах справи доказів та відповідно до статей 512–519, статті 656 ЦК України, пунктів 6, 7 та 8

розділу I Положення № 41 оспорюваний договір відступлення права вимоги укладено з дотриманням вимог законодавства, чинного на момент його укладення, та жодним чином не порушуються права й інтереси позивача, а тому відсутні підстави для визнання його недійсним згідно зі статтею 203 ЦК України.

1.10. Не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки й інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці)

Постанова КГС ВС від 20.02.2020 у справі № 910/2240/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87868877>

ТОВ звернулося до господарського суду з позовом до АТ КБ про визнання недійсним договору фінансового лізингу. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що цілісний майновий комплекс відповідно до Закону України “Про фінансовий лізинг” не може бути предметом лізингу.

Згідно з частиною другою статті 3 Закону України “Про фінансовий лізинг” не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки та інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці).

Відповідно до статті 191 ЦК України (в редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин) підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності. До складу підприємства як єдиного майнового комплексу входять усі види майна, призначені для його діяльності, включаючи земельні ділянки, будівлі, споруди, устаткування, інвентар, сировину, продукцію, права вимоги, борги, а також право на торговельну марку або інше позначення та інші права, якщо інше не встановлено договором або законом. Підприємство як єдиний майновий комплекс є нерухомістю. Права на земельну ділянку та інші об'єкти нерухомого майна, які входять до складу єдиного майнового комплексу підприємства, підлягають державній реєстрації в органах, що здійснюють державну реєстрацію прав на нерухоме майно. Підприємство або його частина можуть бути об'єктом купівлі-продажу, застави, оренди та інших правочинів.

Як встановлено судами попередніх інстанцій, додатком № 1 до договору фінансового лізингу визначено перелік нерухомого майна, що є предметом лізингу, а додатком № 3 сторонами підтверджено прийом-передачу такого майна. Суди встановили, що ні зі змісту додатку № 1 до договору, ні додатку № 3 та інших додаткових угод не вбачається, що майно (предмет лізингу) було на момент передачі його в лізинг цілісним майновим комплексом підприємства та що цей комплекс узагалі функціонував, як такий, до його передачі позивачу. Додаток № 1 до договору свідчить про те, що предметом лізингу є окреме майно.

Суди попередніх інстанцій встановили відсутність належних та допустимих доказів того, що предмет лізингу передавався в лізинг як цілісний майновий

комплекс підприємства, а тому обґрунтовано визнали безпідставними доводи позивача про порушення частини другої статті 3 Закону України "Про фінансовий лізинг".

1.11. Повний та чіткий склад лізингових платежів сторони договору визначають і погоджують вільно, самостійно й на власний розсуд безпосередньо в договорі

Постанова КГС ВС від 13.06.2018 у справі № 910/19197/17
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/74767289>

Сільськогосподарський виробничий кооператив звернувся до господарського суду з позовом до банку про визнання недійсним пункту 2.4 договору фінансового лізингу.

Рішенням господарського суду, яке залишено без змін постановою апеляційного господарського суду, у задоволенні позову відмовлено повністю.

Верховний Суд залишив без змін рішення та постанову попередніх судових інстанцій з огляду на таке.

Пунктом 2.4 договору фінансового лізингу передбачено порядок розрахунку та умови сплати винагороди банку за користування майном. Водночас у пункті 2.3.2 договору встановлено обов'язок лізингоодержувача сплатити банку винагороду за отримане в лізинг майно у розмірі 10 % річних від суми залишку невикраденої вартості майна, виходячи з фактичної кількості днів користування майном і 360 днів у році, на дату сплати чергового лізингового платежу згідно графіку. З наведеного вбачається, що умовами договору було визначено сплату лізингоодержувачем, у т.ч., двох різних видів платежів, а саме: винагороди банку за користування майном та винагороди банку за отримане в лізинг майно.

Відповідно до частини першої статті 628 ЦК України зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства. Згідно з частиною другою статті 16 Закону України "Про фінансовий лізинг", лізингові платежі можуть включати: а) суму, яка відшкодовує частину вартості предмета лізингу; б) платіж як винагороду лізингодавцю за отримане у лізинг майно; в) компенсацію відсотків за кредитом; г) інші витрати лізингодавця, що безпосередньо пов'язані з виконанням договору лізингу."

В свою чергу, повний та чіткий склад лізингових платежів, з урахуванням положень статей 6, 627, 628 ЦК України, сторони договору визначають та погоджують вільно, самостійно та на власний розсуд безпосередньо в договорі, що і було зроблено позивачем та відповідачем у даному випадку. Відповідно до частини третьої статті 509 ЦК України, зобов'язання має ґрунтуватися на засадах добросовісності, розумності та справедливості.

На підставі викладеного, суди дійшли обґрунтованого висновку, що пункт 2.4 договору не є несправедливим, недобросовісним та таким, що завдає шкоду позивачу, а доводи позивача про те, що умови пунктів 2.4 та 2.3.2 свідчать

про отримання однієї і тієї ж винагороди банком у подвійному розмірі не знайшли свого підтвердження.

2. Спори щодо зміни договору

2.1. Щодо процедури повідомлення лізингоодержувача про відмову від договору лізингу

Постанова КГС ВС від 16.02.2022 у справі № 910/11472/20
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/103561909>

ТОВ-1 звернулося до господарського суду з позовом до ТОВ-2 про визнання недійсним виконавчого напису нотаріуса та витребування автомобіля з незаконного володіння. В обґрунтування заявлених вимог ТОВ-1 зазначало, що виконавчий напис, вчинений приватним нотаріусом про повернення об'єкта фінансового лізингу, суперечить статтям 87, 88 Закону України "Про нотаріат", оскільки позивач не отримував від відповідача повідомлення про відмову від договору, що є підставою для визнання вказаного виконавчого напису недійсним та витребування предмета лізингу, який було вилучено на користь ТОВ-2.

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду, у задоволенні позовних вимог відмовлено.

Залишаючи без змін рішення попередніх судових інстанцій про відмову у задоволенні позову, Верховний Суд виходив з таких підстав.

Згідно зі статтею 7 Закону України "Про фінансовий лізинг" лізингодавець має право відмовитися від договору лізингу та вимагати повернення предмета лізингу від лізингоодержувача у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса, якщо лізингоодержувач не сплатив лізинговий платіж частково або у повному обсязі та прострочення сплати становить більше 30 днів. Стягнення за виконавчим написом нотаріуса провадиться в порядку, встановленому Законом України "Про виконавче провадження". Відмова від договору лізингу є вчиненою з моменту, коли інша сторона довідалася або могла довідатися про таку відмову.

Так, умовами договору фінансового лізингу сторони узгодили, що його повністю або відповідний графік платежів може бути достроково розірвано (припинено його дію) з ініціативи лізингодавця, якщо лізингоодержувач не виконує будь-якого або декількох зі своїх зобов'язань, передбачених умовами договору або графіком платежів. У такому випадку лізингодавець письмово повідомляє лізингоодержувача про розірвання (припинення дії) цього договору або відповідного графіку платежів, які вважаються розірваними (дія яких вважається припиненою) на третій день з дати направлення письмового повідомлення.

Відповідно сторонами у названому договорі було визначено момент припинення з ініціативи лізингодавця, а саме на третій день з дати направлення

відповідного письмового повідомлення. Вказане повідомлення про відмову від договору було надіслане лізингодавцем 27.01.2020 цінним листом з описом вкладення на адресу-місцезнаходження лізингоодержувача, яка зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Згідно з інформацією з офіційного веб-сайту УДППЗ "Укрпошта" зазначене поштове відправлення було вручене адресату-лізингоодержувачу 30.01.2020.

Верховний Суд зазначив, що наявність відмови ТОВ-2 від договору лізингу та належних доказів її надсилання ТОВ-1 за вказаною в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань адресою відповідно до встановлених судами обставин справи свідчить про добросовісність звернення відповідача до позивача, вчинення ТОВ-2 залежних від його волі необхідних дій у спірних правовідносинах, а відтак і про припинення договірних відносин між сторонами відповідно до приписів чинного законодавства, враховуючи, що направлення листа рекомендованою кореспонденцією на дійсну адресу є достатнім для того, щоб вважати повідомлення належним, оскільки отримання зазначеного листа адресатом перебуває вже поза межами контролю відправника.

Однак, як убачається з матеріалів справи, обов'язок дострокового повернення предмета лізингу ТОВ-1 добровільно не виконало, тому ТОВ-2 звернулося до приватного нотаріуса з метою вчинення на договорі виконавчого напису нотаріуса про повернення предмета лізингу від лізингоодержувача. Тож приватним нотаріусом було правомірно вчинено на договорі фінансового лізингу виконавчий напис про повернення предмета лізингу від лізингоодержувача, у зв'язку з чим відсутні підстави для задоволення позову.

2.2. Договір суборенди припиняється одночасно з припиненням основного договору лізингу (найму) незалежно від підстав його припинення

Постанова КГС ВС від 04.08.2021 у справі № 903/636/20
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98760514>

У справі № 903/636/20 Верховний Суд, скасовуючи ухвалу апеляційного господарського суду про зупинення провадження та передаючи справу до розгляду до апеляційного господарського суду, вказав, що згідно з положеннями статей 761, 774 ЦК України договір піднайму (суборенди) є похідним від договору найму (оренди, лізингу) і може зберігати свою чинність виключно протягом строку дії договору найму (оренди, лізингу). У разі втрати чинності договором найму (оренди, лізингу) припиняються права суборендаря на орендоване майно.

2.3. Наявність у діях власника волі на передачу майна іншій особі виключає можливість його витребування від добросовісного набувача

Постанова КГС ВС від 04.02.2018 у справі № 905/2448/17
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87522287>

У справі № 905/2448/17 банк звернувся до господарського суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами, якою він вважав обставину, що встановлена ухвалою господарського суду у іншій справі № 19/5009/2383/11 про банкрутство ЗАТ щодо недійсності договору купівлі-продажу майнових прав, укладеного між ЗАТ та ТОВ, спростування майнової дії ЗАТ у особі голови ліквідаційної комісії щодо передачі прав та обов'язків ЗАТ як лізингодавця за договорами фінансового лізингу, зокрема, за договором фінансового лізингу, укладеного між ЗАТ та СФГ.

Скасовуючи постанову апеляційної інстанції, якою задоволено вказану заяву, Верховний Суд зазначив, що приписами статті 388 ЦК України передбачено можливість витребування майна власником від добросовісного набувача у разі, якщо майно вибуло з володіння власника поза його волею. При цьому наявність у діях власника волі на передання майна іншій особі унеможливорює застосування вимог наведеної норми щодо витребування майна від добросовісного набувача.

Верховний Суд наголосив, що право власника на витребування майна від добросовісного набувача на підставі частини першої статті 388 ЦК України пов'язується з тим, у який спосіб майно вибуло із його володіння. Ця норма передбачає вичерпне коло підстав, коли за власником зберігається право на витребування свого майна від добросовісного набувача. Однією з таких підстав є вибуття майна з володіння власника або особи, якій він передав майно, не з їхньої волі іншим шляхом (пункт 3 частини першої статті 388 ЦК України). Наявність у діях власника волі на передачу майна іншій особі виключає можливість його витребування від добросовісного набувача.

За змістом частини першої статті 388 ЦК України добросовісним має вважатися той набувач, який не знав і не повинен був знати, що набуває майно у особи, яка не має право його відчужувати, а недобросовісним володільцем є та особа, яка знала або повинна була знати, що її володіння незаконне. Згідно з пунктом 1.1 додатку № 2 до договору фінансового лізингу, який є невід'ємною частиною цього договору, лізингодавець зобов'язується після підписання лізингоодержувачем договору придбати і передати у володіння та користування лізингоодержувачу предмет лізингу – транспортний засіб, а лізингоодержувач зобов'язується прийняти відповідний транспортний засіб та використовувати його відповідно до умов договору.

Як встановлено судами під час розгляду цієї справи, між ТОВ та СФГ підписана додаткова угода до договору фінансового лізингу, згідно з пунктом 1.1. якої сторони дійшли згоди щодо дострокового припинення дії договору у зв'язку з викупом предмета лізингу лізингоодержувачем. На підставі акта переходу права власності

від лізингодавця лізингоодержувачу відповідно до договору фінансового лізингу, підписаного між ТОВ та СФГ, відповідач набув право власності на сільськогосподарську техніку – трактор.

Відтак, як це правильно було встановлено рішенням господарського суду у цій справі, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду, саме з підстав повного виконання зобов'язань з оплати лізингових платежів за договором фінансового лізингу, який не визнаний судом недійсним та нікчемним, не оскаржується, відповідач набув право власності на спірне майно, що підтверджується актом переходу права власності, власником якого і залишається станом на теперішній час.

Отже, спірне майно вибуло з володіння позивача саме за його волею, що унеможлиблює витребування майна від добросовісного набувача та задоволення позову у цій справі.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові Верховного Суду від 11.12.2019 у справі № 910/5233/18.

3. Спори щодо розірвання договору

3.1. Щодо можливості включення податку на додану вартість при розрахунку суми штрафу (неустойки) за дострокове розірвання договору

Постанова КГС ВС від 17.08.2021 у справі № 910/16910/20
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/99173845>

Спір у цій справі виник у зв'язку із розбіжністю при трактуванні сторонами умов укладеного договору щодо бази нарахування для розрахунку суми штрафу за дострокове розірвання договору. Так, на думку позивача, для розрахунку повинен братися розмір чергового лізингового платежу разом із ПДВ, у той час як, на думку відповідача, при розрахунку суми штрафу повинен враховуватися розмір чергового лізингового платежу без ПДВ.

У справі № 916/1319/19 Верховний Суд у складі об'єднаної палати Касаційного господарського суду, залишаючи без змін оскаржувані у справі судові рішення, дійшов висновків про те, що Податковим Кодексом України як спеціальним нормативним актом, що визначає будь-які питання щодо оподаткування, елементи податку, підстави для надання податкових пільг та порядок їх застосування, не передбачено включення до бази оподаткування податком на додану вартість будь-яких заходів юридичної відповідальності за порушення господарських зобов'язань юридичною особою, а навпаки, прямо зазначено про те, що до складу договірної (контрактної) вартості не включаються суми неустойки (штрафів та/або пені). При цьому для цілей оподаткування законодавцем не передбачено виключень щодо спеціальної неустойки, передбаченої частиною другою статті 785 ЦК України.

При цьому Верховний Суд, розглядаючи справу № 916/1319/19, зазначив, що, виходячи з аналізу частини другої статті 785 ЦК України, неустойка у розмірі подвійної плати за користування річчю за час прострочення її повернення, враховуючи природу її виникнення, не генерує додану вартість, оскільки не є товаром або послугою, її виникнення не пов'язане з впливом дій виробника/надавача послуг, розмір такої неустойки не залежить від вартості використаних продавцем/надавачем послуг сировини, інших товарів та додаткових послуг. Неустойка, нарахована на підставі частини другої статті 785 ЦК України, є спеціальною санкцією за порушення законодавства, вона не може бути об'єктом оподаткування податком на додану вартість із-за своєї правової природи як міри відповідальності. Тому Об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду дійшла висновку, що при розрахунку розміру неустойки згідно з частиною другою статті 785 ЦК України за неповернення майна з оренди після припинення дії договору найму до її складу не включається податок на додану вартість, який мав би сплачуватися орендарем орендодавцю у випадку правомірного користування майном.

У справі, яка розглядається, Верховний Суд вказав, що сума, яка заявлена позивачем до стягнення, за своєю правовою природою є заходом юридичної відповідальності, а не винагородою, яка сплачується лізингоодержувачем за правомірне володіння та користування переданим йому транспортним засобом. Тому, враховуючи висновки, викладені у постанові Верховного Суду у складі об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 20.11.2020 у справі № 916/1319/19, а також умови договору про те, що розмір, склад та строки сплати чергових лізингових платежів, які зазначені у додатках № 2 до лізингових протоколів містять окремі колонки: "Черговий лізинговий платіж", "ПДВ", "Разом", правильним є висновок суду першої інстанції про невключення до чергового лізингового платежу суми ПДВ під час розрахунку розміру штрафу.

3.2. Лізингові платежі не є рівнозначними платі за користування на відміну від орендної плати, позаяк містять такий складник, як відшкодування частини вартості предмета лізингу

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15.06.2021
у справі № 904/5726/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98524308>

У справі № 904/5726/19 Велика Палата Верховного Суду, змінюючи мотивувальну частину постанови суду апеляційної інстанції, виходила з того, що правова природа плати за користування річчю (орендної плати) безпосередньо пов'язана з правомірним користуванням річчю протягом певного строку і обов'язок здійснення такого платежу є істотною ознакою орендних правовідносин, що впливає зі змісту регулятивних положень статей 759, 762, 763 ЦК України та статей 283, 284, 286 ГК України. З припиненням договірних відносин у наймача (орендаря) виникає новий обов'язок – негайно повернути наймодавцеві річ.

Відповідні висновки є застосовними і до відносин лізингу у випадках дострокового припинення договору у зв'язку з порушеннями лізингоодержувача.

Отже, з моменту розірвання договору фінансового лізингу з ініціативи лізингодавця в лізингоодержувача припиняється обов'язок сплачувати лізингові платежі, натомість виникає обов'язок негайно повернути об'єкт лізингу у відповідному стані. Доказів у підтвердження повернення об'єкта лізингу лізингодавцю відповідачка не надала. Після припинення дії договору лізингу невиконання чи неналежне виконання обов'язку з негайного повернення речі свідчить про неправомірні дії лізингоодержувача. Тому права та обов'язки лізингодавця та лізингоодержувача, що перебували у сфері регулятивних правовідносин, переходять у сферу охоронних правовідносин та охоплюються правовим регулюванням відповідно до умов договору та положень законодавства, які регламентують наслідки невиконання майнового обов'язку щодо негайного повернення предмета лізингу.

У пункті 12.9 загальних умов сторони погодили, що в разі дострокового закінчення строку лізингу/розірвання контракту відповідно до пункту 12 контракту, відмови лізингоодержувача придбати об'єкт лізингу, як передбачено пунктом 4.2, а також якщо ТОВ вимагає повернення об'єкта лізингу відповідно до інших положень контракту, лізингоодержувач зобов'язаний повернути об'єкт лізингу за свій власний рахунок у відповідному робочому та технічному стані за адресою місцезнаходження ТОВ, якщо інша адреса не вказана цим товариством, упродовж 10 робочих днів від дати одержання відповідного запиту. У цей же строк лізингоодержувач сплачує ТОВ будь-яку різницю між вартістю об'єкта лізингу та лізинговими платежами, що залишилися несплаченими відповідно до графіка покриття витрат та виплати лізингових платежів, а також іншими платежами, що залишилися несплаченими лізингоодержувачем відповідно до контракту.

Сторони погодили, що вказана різниця є упущеною вигодою ТОВ та має бути відшкодована лізингодавцю лізингоодержувачем відповідно до умов контракту та чинного законодавства. Зобов'язання щодо сплати такої різниці залишається чинним до моменту виконання лізингоодержувачем, у тому числі після закінчення строку лізингу/розірвання контракту. Якщо сума грошових коштів, що була фактично отримана лізингодавцем внаслідок продажу об'єкта лізингу (або у разі якщо об'єкт лізингу залишається у власності ТОВ – ринкова вартість об'єкта лізингу, що визначається професійним оцінювачем майна відповідно до чинного законодавства) дорівнює або перевищує лізингові платежі, що залишилися нездійсненими відповідно до графіка покриття витрат та виплати лізингових платежів (плану відшкодування), а також інші платежі, що залишилися несплаченими лізингоодержувачем відповідно до контракту, цей пункт 12.9 контракту не застосовується. У цьому випадку лізингоодержувач не повернув об'єкт лізингу позивачу, лізингові платежі здійснив частково, а різниця між вартістю об'єкта лізингу та лізинговими платежами, що залишилися несплаченими, становить 1 816 533,46 грн, які підлягають сплаті в порядку пункту 12.9 загальних умов.

У разі розірвання договору фінансового лізингу з ініціативи лізингодавця, якщо це передбачено умовами договору, лізинговий платіж може вважатися платою

за користування об'єктом лізингу. Лізингові платежі не є рівнозначними платі за користування, на відміну від орендної плати, позаяк містять такий складник, як відшкодування частини вартості предмета лізингу, і з моменту розірвання договору лізингу зобов'язання лізингодавця щодо передачі об'єкта лізингу у власність лізингоодержувача є припиненим, відповідно, в лізингоодержувача припинилося зобов'язання щодо відшкодування вартості цього об'єкта.

3.3. На правовідносини, що склалися між сторонами щодо одержання позивачем як лізингодавцем лізингових платежів у частині покупної плати за надання майна в майбутньому у власність відповідачу, поширюються загальні положення про купівлю-продаж

Постанова КГС ВС від 15.01.2021 у справі № 904/2357/20
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94180468>

У цій справі Верховний Суд задовольнив позов частково та стягнув із ТОВ-1 на користь ТОВ-2 кошти, сплачені як компенсацію частини вартості предметів лізингу за договорами фінансового лізингу.

Верховний Суд зазначив, що договір фінансового лізингу в цій справі є змішаним договором, який поєднує в собі елементи договорів оренди та купівлі-продажу, а передбачені договором лізингові платежі включають як плату за надання майна у користування, так і частину покупної плати за надання майна у власність лізингоодержувачу після закінчення дії договору. На правовідносини, що склалися між сторонами щодо одержання позивачем як лізингодавцем лізингових платежів у частині покупної плати за надання майна в майбутньому у власність відповідачу поширюються загальні положення про купівлю-продаж.

Статтею 655 ЦК України визначено, що за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму. Частинами другою та четвертою статті 653 ЦК України у разі розірвання договору зобов'язання сторін припиняються. Сторони не мають права вимагати повернення того, що було виконано ними за зобов'язаннями до моменту зміни або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором або законом.

Отже, наслідком розірвання договору є відсутність у лізингодавця обов'язку надати предмет лізингу у майбутньому у власність лізингоодержувача і, відповідно, відсутність права вимагати його оплати. Умови договорів щодо зобов'язання лізингоодержувача сплачувати лізингові платежі в повному обсязі до моменту розірвання договору, на які посилається відповідач, не впливають на те, що у разі розірвання договору лізингу невнесена лізингоодержувачем у складі лізингових платежів покупна вартість об'єкту лізингу не підлягає стягненню.

Відповідно до положень частин першої та другої статті 693 ЦК України якщо договором встановлений обов'язок покупця частково або повністю оплатити товар

до його передання продавцем (попередня оплата), покупець повинен здійснити оплату в строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо такий строк не встановлений договором, – у строк, визначений відповідно до статті 530 цього Кодексу. Якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати.

Лізингові платежі, сплачені позивачем, як частина відшкодування вартості предметів лізингу, за своєю суттю є оплата предмету купівлі-продажу (попередня оплата), який в подальшому лізингодавець зобов'язувався передати лізингоодержувачу у власність.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що у зв'язку з розірванням договорів та вилученням предметів лізингу на користь лізингодавця, такий обов'язок у відповідача відсутній. Відтак позивач правомірно посилався на положення частини другої статті 693 ЦК України як на підставу повернення частини покупної плати за надання майна в майбутньому у власність відповідачу, з чим погодилися суди попередніх інстанцій.

4. Спори щодо виконання договору

4.1. Коригування лізингових платежів, в основі якого лежить зміна курсової різниці (зміна курсу гривні стосовно долара), прямо не заборонене та не суперечить чинному законодавству України

Постанова КГС ВС від 13.03.2018 у справі № 916/706/17
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/72730785>

ТОВ-1, правонаступником якого є ТОВ-2, звернулося до господарського суду з позовом про стягнення з ВКФ 1 380 504,74 грн заборгованості, у тому числі: 847 974,73 грн заборгованості зі сплати лізингових платежів, 120 507,38 грн пені, 134 620,40 грн штрафу, 142 122,73 грн 3 % річних, 231 779,50 грн інфляційних втрат і 3 500 грн додаткових витрат за вчинення виконавчого напису нотаріуса.

Позовна заява мотивована тим, що ВКФ порушила умови договору фінансового лізингу (далі – договір) щодо своєчасної оплати лізингових платежів, у зв'язку з чим виникла заборгованість, яка складається з оплати частини вартості предмета лізингу і оплати комісії (винагороди), з урахуванням курсової різниці згідно з пунктом 2.6 загальних умов договору. Також у зв'язку із простроченням виконання зобов'язань з оплати лізингових платежів відповідно до підпунктів 7.1.1, 7.1.2 пункту 7.1 загальних умов договору позивачем нараховано пеню і штраф, а згідно зі статтею 625 ЦК України – 3 % річних та інфляційні втрати.

Рішенням господарського суду в задоволенні позову відмовлено повністю. Постановою апеляційного господарського суду назване рішення господарського суду скасовано та прийнято нове рішення, яким позов задоволено частково: стягнуто з ВКФ на користь ТОВ-2 847 974,73 грн заборгованості зі сплати лізингових платежів,

120 507,38 грн пені, 134 620,40 грн штрафу, 42 122,73 грн 3 % річних, 231 779,50 грн втрат від інфляції та 3 500 грн додаткових витрат за вчинення виконавчого напису нотаріуса, в решті позову відмовлено.

Верховний суд погодився з постановою апеляційної інстанції з огляду на таке.

Причиною спору у справі стало питання про наявність або відсутність підстав для коригування лізингових платежів відповідно до курсу валют на дату платежу.

Відповідно до частини першої статті 16 Закону України "Про фінансовий лізинг" сплата лізингових платежів здійснюється в порядку, встановленому договором. Згідно з частиною другою цієї статті лізингові платежі можуть включати: суму, яка відшкодовує частину вартості предмета лізингу; платіж як винагороду лізингодавцю за отримане у лізинг майно; компенсацію відсотків за кредитом; інші витрати лізингодавця, що безпосередньо пов'язані з виконанням договору лізингу. При цьому названа стаття не містить приписів щодо вичерпного переліку зазначених у ній платежів та дозволяє сторонам вільно визначитися з іншими витратами лізингодавця, які, на їх розсуд, мають бути включені до складу лізингових платежів, оскільки безпосередньо пов'язані з виконанням певного договору.

Статтю 533 ЦК України передбачено, що грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях. Якщо у зобов'язанні визначено грошовий еквівалент в іноземній валюті, сума, що підлягає сплаті у гривнях, визначається за офіційним курсом відповідної валюти на день платежу, якщо інший порядок її визначення не встановлений договором або законом чи іншим нормативно-правовим актом. Ця норма кореспондується із приписами статті 524 ЦК України, згідно з якою зобов'язання має бути виражене у грошовій одиниці України – гривні. Сторони можуть визначити грошовий еквівалент зобов'язання в іноземній валюті.

Отже, положення чинного законодавства, хоч і передбачають обов'язковість застосування валюти України при здійсненні розрахунків, але не містять заборони визначення грошового еквіваленту зобов'язань в іноземній валюті. Відтак коригування лізингових платежів, в основі якого лежить зміна курсової різниці (зміна курсу гривні стосовно долара), прямо не заборонена та не суперечить чинному законодавству України.

У свою чергу, згідно зі статтею 204 ЦК України правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним. Визначивши у пункті 8.4 договору, що сплата лізингових платежів здійснюється у гривні з коригуванням курсу валют за формулою, встановленою пунктом 2.6 загальних умов договору, сторони тим самим відповідно до вимог частини другої статті 533 ЦК України встановили у зобов'язанні (сплаті лізингових платежів) грошовий еквівалент у іноземній валюті.

Ураховуючи викладене, суд апеляційної інстанції, повно та всебічно дослідивши обставини справи, з дотриманням наведених приписів матеріального права, встановивши те, що положеннями договору і загальних умов договору сторони погодили сплату лізингових платежів у гривні з коригуванням курсу валют та ці положення у встановленому порядку недійсними не визнані, з'ясувавши факт порушення ВКФ умов договору щодо своєчасної і в повному обсязі сплати лізингових платежів, перевіривши правильність нарахування заявлених до стягнення сум

(підстави, період, розмір), – дійшов обґрунтованих висновків щодо необхідності задоволення позовних вимог ТОВ-2 частково (за виключенням 3 % річних, щодо яких суд встановив, що правильним є розрахунок у розмірі 42 122,73 грн).

Аналогічна правова позиція викладена в постанові об'єднаної палати КГС ВС від 21.02.2020 у справі № 910/10191/17, постановою КГС ВС від 08.07.2020 у справі № 910/20365/17 та від 13.03.2018 у справі № 916/706/17.

4.2. Продавець (постачальник) несе відповідальність перед лізингоодержувачем за порушення зобов'язання щодо якості, комплектності, справності предмета договору лізингу

Постанова КГС ВС від 30.01.2021 у справі № 916/1830/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87329221>

ТОВ-1 звернулося з позовом до Фірми про зобов'язання відповідача замінити некомплектний автомобіль марки "BMW 520d", 2017 року виготовлення на комплектний – 1 (один) новий автомобіль марки "BMW 520d", 2017 року виготовлення, з інтелектуальною системою повного приводу BMW xDrive, яка встановлена вимогами технологічних умов, що містяться в додатку № 1 до контракту, у зв'язку з неналежним виконанням відповідачем умов зазначеного контракту щодо комплектації товару.

Рішенням господарського суду позовні вимоги задоволено в повному обсязі. Постановою апеляційного господарського суду зазначене рішення господарського суду скасовано, у задоволенні позову відмовлено.

Однак колегія судів Верховного Суду з наведеними доводами суду апеляційної інстанції не погодилася та залишила в силі рішення першої інстанції з огляду на таке.

Статтею 808 ЦК України передбачено, що продавець (постачальник) несе відповідальність перед лізингоодержувачем за порушення зобов'язання щодо якості, комплектності, справності предмета договору лізингу, його доставки, заміни, безоплатного усунення недоліків, монтажу та запуску в експлуатацію тощо, якщо відповідно до договору непрямого лізингу вибір продавця (постачальника) предмета договору лізингу був здійснений лізингоодержувачем.

Положеннями статті 684 ЦК України встановлено, що у разі передачі некомплектного товару покупець має право вимагати від продавця за своїм вибором: пропорційного зменшення ціни або доукомплектування товару в розумний строк. Якщо продавець у розумний строк не доукомплектував товар, покупець має право за своїм вибором: вимагати заміни некомплектного товару на комплектний або відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої грошової суми.

З огляду на вказану норму законодавства суд першої інстанції, встановивши, що заявкою юридичної особи на отримання послуг з фінансового лізингу та пунктом 4.1 договору фінансового лізингу визначено, що постачальником предмета лізингу є Дочірнє підприємство, обґрунтовано дійшов висновку про те, що Фірма несе

відповідальність за порушення зобов'язання щодо якості та комплектності предмета договору лізингу перед лізингоодержувачем – ТОВ-1.

Крім того, суд першої інстанції правомірно врахував те, що умовами контракту передбачено, що покупець після придбання товару передає його на підставі договору у фінансовий лізинг ТОВ-1, а після отримання товару користувач ТОВ-1 нарівні з замовником ТОВ-2 одержує всі права замовника.

Зважаючи на викладене, суд першої інстанції, на відміну від суду апеляційної інстанції правильно застосував до спірних правовідносин статтю 808 ЦК України та дійшов обґрунтованого висновку про наявність у позивача права вимоги до Фірми щодо виконання умов контракту та передбаченої додатком № 1 до контракту специфікації. Тому доводи скаржника щодо посилання на умови контракту є прийнятними та заслуговують на увагу.

4.3. Якщо сторони договору лізингу уклали договір купівлі-продажу предмета лізингу, то право власності на предмет лізингу переходить до лізингоодержувача в разі та з моменту сплати ним визначеної договором ціни, якщо договором не передбачено інше

Постанова КГС ВС від 10.09.2019 у справі № 902/410/18
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/84320536>

ТОВ-1 звернулося з позовом до ТОВ-2 про витребування з незаконного володіння відповідача та передачу позивачу предмета лізингу, а саме автомобіля HYUNDAI Accent, 2012 року випуску. В обґрунтування позовних вимог ТОВ-1 посилалося на неналежне виконання ТОВ-2 умов договору фінансового лізингу (далі – договір лізингу) щодо своєчасної сплати лізингових платежів, що стало підставою для розірвання договору лізингу, у зв'язку з чим у ТОВ-2 виник обов'язок повернути предмет лізингу.

ТОВ-2 подало зустрічний позов до ТОВ-1 про визнання права власності на предмет лізингу (транспортний засіб легковий автомобіль Hyundai Accent); зобов'язання відповідача підписати акти звірки взаємних розрахунків про повне виконання грошових зобов'язань та акт про передачу предмета лізингу у власність ТОВ-2. Аргументуючи заявлені вимоги, ТОВ-2 зазначало, що на виконання умов договору лізингу лізингоодержувач достроково та в повному обсязі сплатив лізингові платежі на загальну суму 183 641,44 грн, які включають в себе вартість предмета лізингу в сумі 139 940,00 грн, винагороду лізингодавця в сумі 43 701,44 грн, що є підставою для переходу до ТОВ-2 права власності на предмет лізингу.

Рішенням господарського суду первісний позов задоволено, у задоволенні зустрічного позову відмовлено. Постановою апеляційного господарського суду зазначене рішення суду першої інстанції скасовано в частині задоволення первісного позову, в цій частині прийнято нове рішення, яким в його задоволенні відмовлено. В частині зустрічного позову рішення залишено без змін.

З огляду на те, що постанова апеляційного господарського суду оскаржувалася лише в частині відмови в задоволенні зустрічної позовної вимоги про визнання права

власності на предмет лізингу, Верховний Суд, переглядаючи оскаржувані рішення та постанову попередніх судових інстанцій в частині відмови в задоволенні зустрічного позову, залишив їх без змін як такі, що відповідають вимогам норм матеріального та процесуального права з огляду на таке.

Згідно з частиною другою статті 8 Закону України "Про фінансовий лізинг" якщо сторони договору лізингу уклали договір купівлі-продажу предмета лізингу, то право власності на предмет лізингу переходить до лізингоодержувача в разі та з моменту сплати ним визначеної договором ціни, якщо договором не передбачене інше.

У пункті 8.4 загальних умов договору лізингу сторонами погоджено, що право власності на предмет лізингу (в тому числі і у разі дострокового викупу предмета лізингу) переходить до лізингоодержувача лише за умови відсутності заборгованості за лізинговими платежами, неоплачених витрат лізингодавця, які виникли у зв'язку з виконанням цього договору, а також неоплачених штрафних санкцій та невідшкодованих підтверджених збитків лізингодавця за договором або за будь-яким іншим договором лізингу, укладеним між лізингодавцем та лізингоодержувачем, що підтверджується актом звіряння розрахунків, підписаним сторонами.

Враховуючи, що за ТОВ-2 рахується заборгованість за договором лізингу, а саме, як установив суд апеляційної інстанції, в сумі 261 529,07 грн, суди попередніх інстанцій дійшли правильного висновку про необґрунтованість позовних вимог про визнання права власності на предмет лізингу і відсутність підстав для їх задоволення.

4.4. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором чи законом

Постанова КГС ВС від 21.02.2020 у справі № 910/10191/17
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87929471>

ТОВ-1 звернулося до господарського суду з позовною заявою до ТОВ-2 та ТОВ-3 про стягнення 1 554 618,75 грн. Звертаючись із цим позовом до суду, позивач зазначив, що в повному обсязі виконав свої зобов'язання за договором фінансового лізингу, перерахувавши на користь відповідача-1 (ТОВ-2) кошти в сумі 1 554 618,75 грн, однак не отримав у власність предмет лізингу, у зв'язку з чим просив стягнути вказану суму.

Рішенням господарського суду залишено без змін постановою апеляційного господарського суду, позов задоволено частково. Стягнуто з відповідача-1 на користь позивача 1 060 739,00 грн суми боргу. У задоволенні решти позовних вимог відмовлено.

Верховний Суд скасував постанову апеляційного господарського суду та рішення господарського суду в частині часткового задоволення позовних вимог та в цій частині постановив нове рішення, яким відмовив ТОВ-1 у задоволенні позову в повному обсязі з огляду на таке.

Позивач, посилаючись на частину першу та другу статті 693 ЦК України (повернення суми попередньої оплати), стверджував, що відповідачі зобов'язані повернути сплачені позивачем лізингові платежі у сумі 1 554 618,75 грн, оскільки лізингодавець вчасно не виконав зобов'язання щодо переоформлення права власності на предмет лізингу. Підстави позову та предмет позову позивач не змінював.

Водночас господарські суди попередніх інстанцій під час вирішення спору по суті змінили як правові підстави, так і предмет позову, оскільки застосували до спірних правовідносин інші норми права, ніж указувалися позивачем, та стягнули з відповідача збитки в розмірі 1 060 739,00 грн, що дорівнює сумі страхового відшкодування, виплаченого за викрадений автомобіль, тоді як позивач просив стягнути з відповідача лізингові платежі у сумі 1 554 618,75 грн, які він сплачував на виконання укладеного між сторонами договору.

З огляду на те, що в цьому випадку матеріально-правовою вимогою позивача до відповідача була сума у розмірі 1 554 618,75 грн, яку позивач сплатив саме на виконання умов договору, а не будь-яка інша сума, господарським судам необхідно було прийняти рішення щодо цієї суми, виходячи із фактів, встановлених під час розгляду справи, та визначити, яка правова норма підлягає застосуванню для вирішення спору.

Проте суди попередніх інстанцій зазначеного не врахували та безпідставно вийшли за межі предмета позовних вимог.

Приписами статті 809 ЦК України унормовано, що ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором або законом. Аналогічне положення закріплено у статті 13 Закону України "Про фінансовий лізинг".

Суди встановили, що за актом прийому-передачі предмету лізингу відповідачем-1 31.05.2013 було передано позивачу предмет лізингу. Та на момент викрадення автомобіля предмет лізингу знаходився у володінні та користуванні останнього.

Згідно з частинами 1 та 2 статті 16 Закону України "Про фінансовий лізинг" сплата лізингових платежів здійснюється у порядку, встановленому договором. Лізингові платежі можуть включати суму, яка відшкодовує вартість предмета лізингу; платіж як винагороду лізингодавцю за отримане у лізинг майно; компенсацію відсотків за кредитом, інші витрати лізингодавця, що безпосередньо пов'язані з виконанням договору лізингу.

Пунктом 3.7 загальних умов сторони передбачили, що з моменту підписання сторонами акта прийому-передачі предмету лізингу до лізингоодержувача переходять усі ризики, пов'язані з користуванням та володінням предметом лізингу (в тому числі, але не обмежуючись, відповідальність за збереження, ризик випадкового знищення, втрати, загибелі або випадкового пошкодження предмета лізингу, ризик допущення помилки при монтажі або експлуатації). Лізингоодержувач несе повну цивільно-правову відповідальність перед третіми особами за його використання, відшкодовує в повному обсязі збитки третім особам, заподіяні

внаслідок експлуатації предмета лізингу, в частині, не передбаченій договором (-ами) страхування.

Згідно з пунктом 5.2 загальних умов витрати на страхування, понесені лізингодавцем, компенсуються лізингоодержувачем у межах лізингових платежів, передбачених графіком платежів, або підлягають компенсації лізингоодержувачем протягом 10 банківських днів з моменту висування лізингодавцем письмової вимоги та надання копії страхових полісів (договорів), що підтверджують такі витрати. У разі настання з предметом лізингу страхового випадку лізингоодержувач зобов'язаний негайно вжити всіх заходів щодо належного оформлення такого страхового випадку (у тому числі, але не обмежуючись, повідомити страхову компанію про страховий випадок у строки, передбачені договором страхування), які не відшкодовані лізингодавцю згідно з договором страхування. Лізингоодержувач покриває всі витрати та збитки лізингодавця, не покриті договором страхування (пункт 5.6 загальних умов).

Відповідно до пункту 8.1 загальних умов протягом усього терміну дії цього договору предмет лізингу є власністю лізингодавця, а перехід права власності на об'єкт лізингу передбачався у разі здійснення лізингоодержувачем усіх платежів за договором (пункт 8.4 загальних умов).

Пунктом 11.9 загальних умов у разі вилучення предмета лізингу, розірвання договору з причин, зазначених у договорі та/або законодавстві України, всі раніше сплачені лізингоодержувачем лізингові платежі поверненню не підлягають, оскільки є платою за володіння і користування предметом лізингу.

Враховуючи вимоги законодавства та умови укладеного сторонами договору, заявлена до стягнення сума у розмірі 1 554 618,75 грн, яка включає в себе покупну вартість об'єкта лізингу та інші платежі, передбачені умовами договору, господарські суди дійшли помилкового висновку про те, що ця сума є збитками позивача відповідно до вимог статей 22, 610, 611 ЦК України та статей 224, 225 ГК України.

Оскільки права та обов'язки сторін виникли з договору, який у силу приписів статті 629 ЦК України є обов'язковим для виконання, ризик знищення або випадкового пошкодження предмета лізингу перейшло до позивача відповідно до умов договору та відповідно до статті 13 Закону України "Про фінансовий лізинг" та статті 809 ЦК України, то у цьому разі сплачені позивачем на виконання умов договору лізингові платежі не є збитками і не підлягають стягненню з відповідача-1 на користь позивача.

4.5. Вчинення виконавчих написів нотаріусів про стягнення заборгованості можливе виключно за нотаріально посвідченими договорами

Постанова КГС ВС від 20.05.2020 у справі № 904/4664/18
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/89402240>

У цій справі Верховний Суд, погоджуючись із рішеннями попередніх інстанцій щодо визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, зазначив,

що відповідач, безпідставно посилаючись на положення пункту 8 Переліку документів, за якими стягнення заборгованості проводиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1172 від 29.06.1999 (далі – Перелік документів), звернувся до нотаріуса з заявою про вчинення виконавчого напису зі стягнення заборгованості у безспірному порядку.

Відповідач бажав стягнути саме суму заборгованості, а Перелік документів передбачає можливість вчинення виконавчих написів нотаріусів про стягнення заборгованості виключно за нотаріально посвідченими договорами. Судами першої та апеляційної інстанцій встановлено, що договір фінансового лізингу не був нотаріально посвідченим.

За таких обставин поданий лізингодавцем для вчинення виконавчого напису про стягнення заборгованості за договором фінансового лізингу пакет документів не відповідав Переліку документів і його неможливо визнати таким, що підтверджує безспірність боргу позивача перед відповідачем в розумінні вказаного Переліку документів, що є необхідною передумовою вчинення виконавчого напису.

Отже, оспорюваний виконавчий напис про стягнення заборгованості зі сплати лізингових платежів за договором фінансового лізингу, вчинений приватним нотаріусом без дотримання вимог постанови Кабінету Міністрів України № 1172 від 29.06.1999, як того вимагає стаття 87 Закону України "Про нотаріат" та з порушенням статті 7 Закону України "Про нотаріат".

4.6. Стягнення заборгованості проводиться в безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів

Постанова КГС ВС від 27.05.2020 у справі № 902/522/19
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/89518268>

У справі № 902/522/19 за позовом ПП до ТОВ про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, Верховний Суд погодився з постановою апеляційного господарського суду про відмову у задоволенні позову.

Верховний Суд вказав, що, встановивши наявність прострочення лізингоодержувачем здійснення лізингових платежів більш ніж на 30 днів, наявність доказів направлення лізингоодержувачу рахунків-фактур з відмітками про несплату лізингових платежів, письмової вимоги про сплату заборгованості за договором, повернення об'єкта лізингу та повідомлення про відмову від договору, а також те, що відповідачем нотаріусу надано необхідні документи передбачені пунктом 8 Переліку документів, за якими стягнення заборгованості проводиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1172 від 29.06.1999, апеляційний господарський суд дійшов обґрунтованого висновку про відмову в задоволенні позові щодо визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Частиною 1 ст. 88 Закону України "Про нотаріат" передбачено, що нотаріус вчиняє виконавчі написи, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем та за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років, а у відносинах між підприємствами, установами та організаціями – не більше одного року.

4.7. Строки, протягом яких може бути вчинено виконавчий напис, обчислюються з дня, коли в стягувача виникло право примусового стягнення боргу

Постанова КГС ВС від 12.11.2020 у справі № 921/616/19
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/92841797>

ТОВ звернулося до господарського суду з позовом до Банка про визнання таким, що не підлягає виконанню виконавчого напису, вчиненого 16.08.2019 приватним нотаріусом, вилучення та повернення об'єкта лізингу – нежитлового приміщення.

На думку скаржника, при вчиненні виконавчого напису пропущений строк, протягом якого Банк міг звернутися із заявою про вчинення оскаржуваного виконавчого напису, оскільки виконавчий напис було вчинено після спливу більше як одного року із дня виникнення права вимоги, тобто поза межами строку, визначеного статтею 88 Закону України "Про нотаріат".

Залишаючи без змін рішення попередніх судових інстанцій про відмову у позові, Верховний Суд вказав, що, посилаючись на пропущення строку, протягом якого міг бути вчинений виконавчий напис нотаріусом, скаржник не врахував існування у нього обов'язку сплати лізингових платежів відповідно до графіку аж до моменту припинення договору та наявність встановленої судами заборгованості за лізинговими платежами за період з 26.09.2017 по 13.05.2019. При цьому несплата/несвоєчасна сплата кожного з цих лізингових платежів, включаючи платежі 2018–2019 років, а не лише 2017 року, може бути самостійною підставою для виникнення у банку права на повернення предмета лізингу в силу приписів частини другої статті 7 Закону України "Про фінансовий лізинг" у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса, у зв'язку з несплатою відповідної частини лізингових платежів та простроченням сплати більше 30-ти днів.

Статтею 88 Закону України "Про нотаріат" передбачено, що нотаріус вчиняє виконавчі написи за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років, а у відносинах між підприємствами, установами та організаціями – не більше одного року. Якщо для вимоги, за якою видається виконавчий напис, законом встановлено інший строк давності, виконавчий напис видається у межах цього строку.

Отже, за змістом указаних положень Закону строки для вчинення виконавчого напису нотаріусом є різними, залежно від кола учасників правовідносин: у відносинах між юридичними особами – строк скорочений, порівняно зі строком, який застосовується у відносинах між фізичними особами. Відтак, встановлюючи порядок

нормативного регулювання діяльності нотаріату в частині визначення строків, у межах яких нотаріус може вчинити виконавчий напис, законодавець запровадив чітку їх диференціацію залежно від суб'єктного складу учасників правовідносин.

Строки, протягом яких може бути вчинено виконавчий напис, обчислюються з дня, коли у стягувача виникло право примусового стягнення боргу (частина перша статті 88 Закону України "Про нотаріат", підпункт 3.4 пункту 3 глави 16 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5).

Зважаючи на викладене, висновок суду апеляційної інстанції є таким, що узгоджується з приписами закону про те, що банк не пропустив строк для звернення до нотаріуса, оскільки прострочення лізингових платежів мало місце за період з 26.09.2017 по 13.05.2019, що надало право лізингодавцю вимагати від лізингоодержувача повернення об'єкта лізингу та в односторонньому порядку відмовитися від договору; у повідомленні від 17.04.2019 банк повідомив ТОВ про його розірвання (відмову від договору) з 13.05.2019, яке останнім отримано 23.04.2019, тому договір є припиненим з 13.05.2019, у той час як оскаржуваний виконавчий напис вчинений 16.08.2019.

Тож, з урахуванням встановлених обставин справи та положень Закону України "Про фінансовий лізинг", умов договору банк мав право вимагати повернення предмета лізингу від лізингоодержувача, у тому числі, у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса, оскільки майно в добровільному порядку повернуто не було.

З огляду на викладене Верховний Суд погодився з висновками судів попередніх судових інстанцій про те, що банк не пропустив строк для звернення до нотаріуса, встановлений статтею 88 Закону України "Про нотаріат", оскільки право вимоги щодо повернення нерухомого майна, яке є предметом договору виникло у банку у зв'язку з припиненням договору з 13.05.2019.

4.8. Витрати на оплату послуг з повернення майна за договором фінансового лізингу не є збитками, оскільки такі витрати не мають обов'язкового характеру

Постанова КГС ВС від 03.07.2018 у справі № 904/6270/16
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/75110290>

ТОВ-1 звернулося до господарського суду з позовом до ТОВ-2 про стягнення 759 741,58 грн.

Господарський суд першої інстанції задовольнив позов, стягнув з відповідача на користь позивача заборгованість по сплаті лізингових платежів за договором лізингу плати за користування об'єктом лізингу, збитків, пені, 3 % річних та витрати на правову допомогу. Апеляційний господарський суд зазначене рішення скасував у частині стягнення плати за користування об'єктом лізингу, збитків, витрат на правову допомогу; прийняв у цій частині нове рішення про відмову в задоволенні позову.

Верховний Суд погодився з висновками апеляційного господарського суду про те, що витрати на оплату послуг з повернення майна не є збитками, оскільки такі витрати не мають обов'язкового характеру, тобто необхідних ознак збитків, а факт їх наявності та розмір не знаходяться у безпосередньому причинному зв'язку з неналежним виконанням відповідачем зобов'язань за договором лізингу. У даному випадку отримання позивачем послуг із вчинення виконавчого напису нотаріуса, а також надання послуг з повернення майна не є обов'язковими витратами, які особа має зробити для поновлення свого права. Також встановлено, що реалізація процедури вилучення об'єкта лізингу у відповідача здійснена державною виконавчою службою, у той час як матеріалами справи не підтверджується здійснення ТОВ-2 дій, пов'язаних з вилученням об'єкта лізингу. Позивач жодною мірою не був позбавлений права самостійно вживати заходів із захисту своїх інтересів, а залучення третіх осіб є його власним вибором. Тому зазначені витрати за своєю правовою природою не є збитками.

Крім того, Верховний Суд зазначив, що нарахування заявленої позивачем до стягнення суми упущеної вигоди, яка за його розрахунком становить різницю між сумою несплачених лізингових платежів та сумою продажу об'єкту лізингу, тобто суми, яка не покрита вартістю проданого предмета лізингу, не перебуває у причинно-наслідковому зв'язку з діями відповідача щодо невиконання зобов'язань за договором фінансового лізингу, оскільки встановлено, що цей договір розірваний за ініціативою лізингодавця, тобто позивача, об'єкт лізингу проданий третій особі за ціною, яку позивач як власник цього майна визнав прийнятною для його продажу. У даному випадку відсутні усі елементи складу правопорушення, які є обов'язковими для кваліфікації збитків у вигляді упущеної вигоди. При цьому зазначена у договорі лізингу кваліфікація вказаної суми як упущеної вигоди за домовленістю сторін не змінює правову природу цієї суми, а також необхідність доведення наявності усіх елементів порушення, необхідних для кваліфікації цієї суми як упущеної вигоди відповідно до наведених приписів закону.

Однак Верховний Суд визнав помилковими висновки апеляційного господарського суду про відсутність підстав для задоволення вимоги щодо стягнення нарахованих за користування об'єктом лізингу, оскільки відповідно до умов договору лізингу сторони погодили, що у випадку розірвання договору за ініціативою позивача лізинговий платіж буде вважатися платою за користування об'єктом лізингу. Отже, сторонами договору лізингу погоджено умови щодо розміру плати за користування об'єктом лізингу після розірвання договору, а відповідний обов'язок зі сплати зазначеної плати впливає із загальних умов, які визначають право особи, якій не повернуто річ після розірвання договору, вимагати від особи, яка безпідставно користується цією річчю, відшкодування плати за весь час користування цією річчю, що є способом захисту майнових прав власника.

За наведених обставин рішення суду першої інстанції в частині задоволення позовних вимог про стягнення за користування об'єктом лізингу залишено в силі, постанову апеляційного суду в частині відмови у задоволенні цієї позовної вимоги скасовано, а також в частині розподілу судових витрат за подання позову

та апеляційної скарги. В іншій частині постанову апеляційного господарського суду залишено без змін.

4.9. Договір оренди припиняється одночасно з припиненням договору фінансового лізингу, на підставі якого він укладався, незалежно від підстав його припинення

Постанова КГС ВС від 31.05.2022 у справі № 903/634/20
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/104688888>

АТ звернулося з позовом до ТОВ про виселення відповідача у примусовому порядку з нежитлового приміщення.

Верховний Суд погодився з висновками попередніх судових інстанцій щодо задоволення позову з огляду на те, що після розірвання АТ договору фінансового лізингу припинилися зобов'язання між сторонами і за договором оренди, за яким фактично відповідачу в суборенду було передано нерухоме майно. Тобто у ТОВ відпали правові підстави на володіння та користування нерухомим майном, а АТ може вимагати повернення цього майна з чужого незаконного володіння шляхом виселення відповідача як суборендаря.

Верховний Суд зазначив, що нормами Закону України "Про фінансовий лізинг" передбачено право лізингодавця відмовитися від договору лізингу та вимагати повернення предмета лізингу від лізингоодержувача у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса, право вимагати розірвання договору та повернення майна – предмета лізингу у передбачених законом та договором випадках, а також право стягувати з лізингоодержувача прострочену заборгованість у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса, які (права) лізингодавець може реалізувати за своїм вибором.

Отже, повернення майна на підставі виконавчого напису нотаріусу не пов'язане із поверненням майна шляхом виселення особи із займаного приміщення, оскільки мова йде про різні способи повернення майна і лізингодавець вправі їх реалізувати за своїм вибором.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові Верховного Суду від 03.11.2021 у справі № 914/2265/20.

4.10. Положення статті 625 ЦК України не передбачає стягнення 3% річних за порушення негрошового зобов'язання

Постанова КЦС ВС від 21.11.2018 у справі № 745/26/16-ц
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/78129286>

Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду в постанові від 21.11.2018 у справі № 745/26/16-ц (провадження № 61-14087св18) погодився з висновком

апеляційного суду про безпідставність посилання позивача на необхідність застосування до спірних правовідносин норм статті 625 ЦК України. У цій справі відповідач не передав товар у встановлений строк, а тому позивач вимагав повернути суму попередньої оплати і стягнути 3 % річні з цієї суми.

Натомість суд зазначив, що оскільки положення статті 625 цього Кодексу встановлюють відповідальність боржника за порушення грошового зобов'язання, однак між сторонами у справі виникли зобов'язання щодо виконання договору фінансового лізингу, за умовами якого відповідач мав перед позивачем зобов'язання щодо передачі предмета лізингу (транспортного засобу), і таке зобов'язання є негрошовим, а тому підстави для стягнення з відповідача 3 % річних відсутні.

Огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо спорів у сфері лізингових правовідносин / Упоряд.: судова палата для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів КГС ВС; управління забезпечення роботи судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів секретаріату КГС ВС. Київ, 2022. – 40 с.

Застереження: видання містить короткий огляд окремих судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у ЄДРСР.

Стежте за нами онлайн:

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua